

St. Steunpunt Studerende Moeders

Expertise centrum voor studie en gezin.

www.studerendemoeders.nl

Advies en tips voor gemeenten

Vanwege de invoering van de werk leer plicht en de scholingsplicht zal het aantal (jonge) ouders dat een opleiding volgen toenemen. Studerende alleenstaande ouders vormen bij de overheid geen specifieke doelgroep, daardoor is er te weinig aandacht voor deze groep en de specifieke combinatie van studie en gezin. Voornamelijk alleenstaande studerende moeders ondervinden de nodige knelpunten die de toegang tot en voortzetting van een opleiding belemmeren. Een goede aansluiting tussen sociale zaken en onderwijs is noodzakelijk voor een goede uitvoer. Het risico op uitval en terug val in bijstandpositie is groot. Dit vergt een eigen benadering. Een juiste toe leiding en begeleiding verminderen het risico. Hiertoe biedt het steunpunt studerende moeders gemeenten de nodige tips en adviezen met als doel een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de praktijk rond de re-integratie van de groep alleenstaande ouders op het gebied van scholing. Het steunpunt studerende moeders is een steunpunt voor en door moeders die opleiding en gezin willen combineren. Daarom zijn wij er van overtuigd dat deze aanbevelingen en werkwijze ook echt aanslaat.

-
- *Er blijkt een groot gebrek aan specifieke informatie. (jonge) Ouders die willen studeren hebben voornamelijk behoefte aan praktische informatie en ondersteuning op het gebied van studie en gezin combineren. Zorg dan ook dat er voldoende expertise in huis is om deze mensen juiste en goede voorlichting te geven op het gebied van studiemogelijkheden in combinatie met gezinsverantwoordelijkheden. Wijs hen op het bestaan van de website www.studerendemoeders.nl. Het Steunpunt Studerende Moeders heeft een stappenplan ontwikkeld voor klantmanagers/ begeleiders c.q. toe leiders van alleenstaande (jonge) ouders op weg naar scholing. Het stappenplan is via de website te bestellen. Daarnaast kan het Steunpunt ook informatieve workshops geven voor zowel klantmanagers als voor alleenstaande ouders.*
 - *Onderzoek samen met de alleenstaande ouder de financiering en de maximale mogelijkheden voor een opleiding. Zet hierbij zo hoog mogelijk in en onderschat de cliënt niet. Zet meer in op opleidingen die leiden tot een duurzame uitstroom.*
 - *De werkleerplicht geldt voor jongeren tot 27 jaar. De leeftijdsgrens binnen de wet studiefinanciering is in het jaar 2000 verschoven van 27 jaar naar 30 jaar, dat wil zeggen dat men recht heeft op het aanvragen van studiefinanciering tot het 30^e levensjaar. En men kan de studie (indien men niet verandert van studie) na het 30^e levensjaar ook gewoon met behoud van studiefinanciering afronden. De mensen tussen 27 jaar en ouder die dit niet weten, kunnen hierdoor tussen wal en schip vallen. Het ontbreken van deze informatie kan misverstanden in de hand werken. Informeer alle mensen tot 30 jaar over de studiemogelijkheden doormiddel van de wet studiefinanciering.*

- *Onderzoek alle mogelijkheden om meer te investeren in trajecten en projecten die een daadwerkelijke startkwalificatie of zelfs hoger, opleveren en het leven lang leren onderschrijven. Als voorbeeld wijzen wij op de gemeente Rotterdam waar de mogelijkheid bestaat voor bijstandsgerechtigden om met tijdelijk behoud van uitkering op HBO niveau te studeren.*
- *Moeders die recht hebben op studiefinanciering vallen niet altijd onder de doelgroep tienermoeders vanwege de leeftijdsgrens – maar de belemmeringen die zij ondervinden op weg naar of tijdens een middelbare of hogere opleiding zijn niet veel anders dan die tienermoeders ervaren tijdens dit onderwijsproces. Een studerende moeder hoeft niet per definitie ook een tiener te zijn. Door hier geen rekening mee te houden sluit men de kansen voor andere getalenteerde moeders uit.*
- *De studiefinanciering wordt als een passende en toereikende voorziening gezien. Dit is echter voor alleenstaande vrouwen met kinderen niet het geval. Studiekosten worden binnen de WWB niet gezien als noodzakelijke kosten. In draagkrachtonderzoeken (bijvoorbeeld wanneer iemand een beroep doet op de bijzondere bijstand) wordt daar dan ook geen rekening mee gehouden. (Hetzelfde geldt overigens voor de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen.) Sommige gemeenten tellen zelfs naast de studiebeurs ook de rentedragende lening van de IB-Groep bij het inkomen op. Dat maakt de situatie nog onoverzichtelijker en zou afgeschaft moeten worden. Een lening blijft immers een lening. De gemeente kan proberen rekening te houden met het feit dat haar draagkracht en draaglast niet in evenwicht is. Probeer naar alternatieven te zoeken en hier rekening mee te houden.*
- *Ook de gemeente kan verwijzen naar de fondsmogelijkheden met studiedoeleinden die er bestaan voor tweede kans vrouwen met kinderen. Op de website www.studerendemoeders.nl is een overzicht te vinden van al deze fondsen met studiedoeleinden.*
- *Geef iedere moeder die vanuit een WWB situatie uitstroomt naar een WSF situatie goede voorlichting over het feit dat studiefinanciering geen belastbaar inkomen is en wat hier de gevolgen van zijn. Zo bestaat er geen recht meer op de heffingskortingen van de belastingdienst in de vorm van de alleenstaande oudertoeslagen en kinderkortingen. Wanneer men enkel studiefinanciering gaat ontvangen moet men deze toeslagen zelf stop laten zetten bij de belastingdienst. Het komt vaak voor dat deze moeders zich hier niet bewust van zijn. Wanneer men signaleert in een draagkrachten onderzoek dat zij alsnog deze heffingskortingen ontvangt, wijs haar hier dan op. Indien dit niet gebeurt is het gevolg al gauw dat er onjuiste berekeningen plaats kunnen vinden en zij dieper in de schulden raakt. Vanuit financiële overwegingen is het risico op vroegtijdig school/studie uitval (en dus terugval in bijstandspositie) groot. Aangezien schuldhulpverlening in de vorm van de WSNP niet mogelijk is voor mensen met enkel studiefinanciering is dat nogal lastig.*
- *Bijstandsgerechtigden die uitstromen naar werk in het kader van re-integratie ontvangen vaak een uitstroompremie of ook wel uitstroom bonus genoemd. Door deze uitstroompremie ook open te stellen voor de mensen die uitstromen middels de WSF, kunnen zij het eerste termijn college/schoolgeld betalen en of de nodige studiematerialen aanschaffen. Onderzoek creatieve oplossingen voor een dergelijke financiële opstap. De bonus zou overeenkomstig de WSF als lening kunnen worden uitbetaald en bij het succesvol afronden van de opleiding kunnen worden omgezet in een gift. Dit is tevens een extra stok achter de deur en een stimulant voor de alleenstaande ouder om de opleiding succesvol af te ronden. Over het algemeen beschikken deze mensen niet over de financiële reserves om de eerste studie behoeften dan wel het eerste termijn schoolgeld te betalen.*

- *Het uurtarief op basis waarvan de kinderopvangtoeslag wordt berekend, is door het kabinet onlangs bevroren op euro 6,10. Mensen met enkel een studiebeurs als inkomen en die veel opvang uren afnemen worden door deze bevroering hard getroffen. Zeker wanneer de betreffende kinderopvang organisatie waar de opvanguren worden afgenomen, boven dit tarief uit komt. De eigen bijdrage van de studerende ouder wordt hierdoor ook hoger maar zij ontvangt geen hogere studiebeurs. Probeer de alleenstaande studerende ouder tegemoet te komen met een tegemoetkoming in de kinderopvangkosten. Onderzoek de mogelijkheden voor een dergelijk vangnetregeling zodat de studerende moeder de opleiding niet vanuit financiële overwegingen voortijdig hoeft te beëindigen. Dit is een investering, de alleenstaande ouder valt hoogstwaarschijnlijk anders terug op de bijstand.*
- *Geef alleenstaande ouders die na het behalen van een startkwalificatie verder door willen studeren ook recht op een tegemoetkoming in de kosten kinderopvang. De kenniseconomie staat te springen om hoger opgeleiden, of zij nu kinderen hebben of niet. Zeker nu in de economische crisis, wordt (om)scholing steeds belangrijker. Onderwijs is misschien niet altijd de snelste weg naar werk maar wel de meest duurzame en de beste weg naar langdurig werk. Het vergroot de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Het opleidingsniveau van de ouders is overigens een goede voorspeller voor het opleidingsniveau van het kind, kortom: het effect van een studie/scholing is langdurig.*
- *Onderzoek, wanneer alleenstaande ouders doormiddel van de WSF gaan studeren en niet op bijstandniveau kunnen rondkomen, de mogelijkheden tot een financiële aanvulling zodat haar inkomen gelijk wordt aan bijstandsniveau.*
- *Studerende alleenstaande ouders mogen in principe geen gebruik maken van de voedselbanken, omdat deze voorziening niet is bedoeld voor studenten. De situatie van alleenstaande studerende ouders is echter anders dan die van studenten die immers geen zorgplicht hebben. Ga in gesprek met de plaatselijke voedselbank of bemiddel daarin zodat alleenstaande studerende ouders ook gebruik kunnen gaan maken van deze armoede voorziening.*
- *Geef studerende alleenstaande ouders met als enige inkomstenbron de studiefinanciering het recht op het afsluiten van een collectieve verzekering via de gemeente. Zij worden nu niet gezien als een doelgroep die ook tot de minima behoort. Studenten zijn verplicht een studentenverzekering af te sluiten, wat aanzienlijk meer kosten met zich mee brengt. Men kan deze bijdrage leveren om zodoende schulden bij deze doelgroep enigszins te voorkomen.*
- *Geef alle alleenstaande studerende ouders die enkel studiefinanciering ontvangen het recht op het aanschaffen van een kortingspas (zoals bijvoorbeeld de Rotterdampas) tegen een gereduceerd tarief of kosteloos. Het budget van een alleenstaande studerende ouder met enkel studiefinanciering is niet toereikend om leuke dingen met de kinderen te ondernemen. Door hen deze rechten te verlenen kan men sociale uitsluiting en verborgen armoede voorkomen.*
- *Wanneer een studerende ouder bijzondere bijstand aanvraagt moet de sociale dienst (zoals in haar handboek beschreven staat) vragen of zij de heffingskortingen ontvangt. Zoals eerder beschreven: studiefinanciering is geen belastbaar inkomen dus deze vraag is niet relevant. Mogelijk wordt er in het handboek uitgegaan van een andere situatie en niet die van een studerende situatie. Het handboek zou dan ook in dit licht nog eens herzien moeten worden. Probeer hier rekening mee te houden.*

- *Kweek meer begrip voor alleenstaande studerende ouders; tegen studerende alleenstaande ouders die om steun of advies komen vragen, wordt vaak gezegd dat zij een bijbaantje kunnen nemen. Voor een alleenstaande studerende ouder is dat vanwege de combinatie opleiding en zorgplicht erg lastig te bolwerken. Het volgen van een opleiding staat vrijwel gelijk aan een werkdruk van een werkweek van 40 uur. Om een voorbeeld te geven in het HBO/WO moet men 60 studiepunten per jaar halen, 1 studiepunt staat gelijk aan 28 uren (studie) belasting. Een rekensommetje leert dus dat deze combinatie minstens zo zwaar is als de combinatie van een fulltime baan en gezin. Besef dat een alleenstaande ouder er vaak ook echt alleen voor staat. Dit is dus geen realistisch advies voor een alleenstaande studerende ouder. Houd er rekening mee dat dit soort uitspraken demotivatie in de hand kan werken. Alleenstaande ouders die weten te studeren verdienen respect. Zij streven naar economische zelfstandigheid. Het volgen van een opleiding zou dus ook eerder gestimuleerd en aangemoedigd moeten worden.*
- *Sommige gemeenten kopen gesubsidieerde kinderopvangplekken in voor bijstandsgerechtigde die uitstromen naar werk in het kader van de re-integratie. Een bijstandsgerechtigden die uitstroomt naar werk via een re-integratie traject krijgt dan als het ware urgentie op een kinderopvang plaats. Onderzoek dezelfde mogelijkheden voor alleenstaande ouders die uitstromen doormiddel van de WSF, zodat ook zij verzekerd kunnen zijn van een kinderopvangplaats bij aanvang van de studie/opleiding. Kenmerkend voor studerende ouders is dat de opleidingen een a twee start momenten in het jaar kennen. Wanneer een studerende ouder langer over de opleiding doet dan de duur die voor de betreffende opleiding staat heeft dat in het kader van de WSF financiële gevolgen. Elke dag dat zij er langer over doet moet terugbetaald worden aan de IB-Groep. Indien een studerende ouder dus geen tijdige, betaalbare en flexibele opvang heeft, heeft dit allerlei financiële gevolgen van dien.*
- *De gemeente heeft er een belang bij dat onderwijsinstellingen ingericht zijn op de doelgroep studerende ouders en voorzieningen kunnen bieden aan al hun studenten met (a.s.) kinderen. Voorzieningen, en een onderwijsbeleid of protocol kan studie uitval, vertraging en terugval in bijstandspositie voorkomen. Motiveer en spoor onderwijsinstellingen aan om zich hierop in te stellen. St. Steunpunt Studerende Moeders kan een onderwijsinstelling hierbij van dienst zijn. Als voorbeeld wijzen wij op de samenwerking met de Hogeschool Rotterdam. Daar houdt het Steunpunt onder andere spreekuur voor alle (aankomende) studenten met kinderen.*
- *Zorg voor een soepele vangnetregeling wanneer de studie ten einde loopt en maak het mogelijk om de aansluiting van de afstudeerfase op het vinden van een baan soepel te laten verlopen. Als men afstudeert en nog geen baan heeft gevonden, kan men de kinderopvang niet meer betalen omdat de gemeentelijke bijdrage vervalt. De pas afgestudeerde heeft immers geen bewijs meer van inschrijving bij de IB-Groep en bij de opleiding. Zij is dan genoodzaakt de kinderen van de kinderopvang af te halen. Binnen enkele weken/maanden waarin zij wel een baan vindt, zal zij weer kinderopvang nodig hebben en zal opnieuw op de wachtlijst gezet worden. Dit veroorzaakt veel rompslomp. De kinderen worden heen en weer geslingerd, wat ook niet bepaald pedagogisch emotioneel verantwoord is. De gemeente kan de bijdragen van 1/6e deel van de kinderopvang voort zetten (eventueel met een maximale termijn) na het behalen van het diploma, totdat een baan gevonden is. Laat studerende ouders onder de gemeentelijke doelgroep vallen, zodat zij een tegemoetkoming kunnen blijven ontvangen en gebruik kunnen blijven maken van de huidige kinderopvang. Maak goede afspraken met de alleenstaande (af) studerende ouder en zoek naar een flexibele vangnetregeling voor afgestudeerde ouders zolang er nog geen baan is gevonden!*

- *Zwangerschap noch zorgplicht is geen reden voor de IB-Groep tot verlenging van de studiefinanciering. De studiefinanciering kent voor alleenstaande studerende ouders dezelfde lengte, maar soms duurt de studie langer dan de studiefinanciering ontvangen kan worden. Een student met een zorgplicht heeft minder tijd om in de studie te investeren dan wenselijk is. Bij zwangerschap is studievertraging vrijwel onvermijdelijk. Zolang de IB-Groep zich op dit punt niet herkent, draag dan als gemeente de zorg voor een goede vangnetregeling voor een aanstaande alleenstaande moeder als zij een beroep op de gemeente doet.*
- *Alleenstaande ouders die scholing willen gaan volgen, moeten gewezen worden op de kinderopvangmogelijkheden. Deze staan geïnventariseerd op www.studerendemoeders.nl De kinderopvang moet in verband met de nog steeds voorkomende lange wachtlijsten z.s.m. georganiseerd worden om te voorkomen dat de opleiding start met een studieachterstand. Het advies is dan ook om de alleenstaande ouder zo snel mogelijk in te schrijven voor een kinderopvangplaats. Als het ernaar uit ziet dat zij dan toch geen opvang heeft bij aanvang van de opleiding, probeer dan te bemiddelen. Mogelijk kan het voor een gemeente aantrekkelijk zijn om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken met de kinderopvangbranche voor alleenstaande ouders die uitstromen naar scholing.*
- *Het HBO kent een 21+ toets, ook wel toelatingsexamen genoemd. Het is via deze weg mogelijk, indien men slaagt voor de toets, een HBO studie te starten zonder vooropleiding. Bij sommige onderwijsinstellingen worden er ook intake assessments afgelegd waardoor iemand zelfs in het tweede of misschien wel derde studiejaar kan instromen. Het HBO kent hiervoor ook een voorbereidingscursus, juist bedoeld voor mensen die al een tijdje geen opleiding meer gevolgd hebben. Aan de 21+ toets, evenals aan de voorbereidingscursus zitten kosten verbonden: onderzoek hoe de alleenstaande ouder hierin financieel ondersteund kan worden.*